

Стельмащук Г.Г. Давні вбрання на Волині: Етнографічно-мистецтвознавче дослідження. Монографія.— Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006.— 280 с.; іл. Під такою назвою вийшла в світ монографія відомої дослідниці традиційного українського одягу та широкого кола інших етнографічних та мистецтвознавчих проблем, доктора мистецтвознавства, професора, завідувача кафедри теорії та історії мистецтв ЛНАМ Галини Григорівни Стельмащук. Книжка невеликого формату (15 x 20, 5 см) в твердій обкладинці, гарно проілюстрована кольоровими та чорно-білими світлинами. Вдячна волинянка присвятила цю працю історичному та народному вбранню свого рідного краю. Незважаючи на існування значної кількості наукових та науково-популярних видань, які певним чином висвітлювали деякі аспекти українського традиційного одягу, переважно в широкому контексті інших питань, волинський одяг дотепер розглядався в основному лише в загальних рисах. Тому поява монографії Г.Г.Стельмащук є першою сходинкою на цьому шляху, яка певним чином заповнить існуючу прогалину. Вона допоможе скласти чіткішу уяву про найхарактерніші особливості крою, декоративного вирішення й функціонування одягу в традиційному побуті волинян.

Монографія чітко й логічно структурована, розпочинається коротким словом «Про книгу і автора», написаним М.Білан, має 4 розділи та завершується «коротким словником термінів». Книга відзначається насиченістю й лаконічністю подачі цінної інформації з археології, літературних та інших джерел і, головним чином, матеріалів польових досліджень автора. Зокрема в I розділі, через призму найдавніших артефактів — поодиноких археологічних пам'яток, що свого часу були компонентами вбрання автохтонних племен дулібів та волинян, дослідниця робить короткий «Екскурс в історію Волині». Вона цілком слушно виокремлює такі рубрики: «Від дулібів до волинян» та «Одяг на Волині у VI – IX ст.». Другий розділ присвячений «Характерним особливостям вбрання населення періоду середньовіччя». Зокрема, в двох параграфах теж стисло проаналізовано «Традиційне вбрання волинян у Княжу добу» та «Вбрання і військовий обладунок волинських рицарів». Третій розділ «Традиційний стрій волинян XVI – XVIII ст.» містить не менш лаконічну інформацію про «Вбрання волинської еліти» та «Одяг незаможних міщан, ремісників, селян». Натомість у четвертому, заключному розділі — значно ширше представлений «Стрій селян на Волині XIX – поч. XX ст.». Тут виокремлено п'ять параграфів, які послідовно розкривають найхарактерніші художні особливості волинського вбрання досліджуваного періоду. Зокрема ґрунтовніше представлено «Основні матеріали для виготовлення одягу», «Чоловічий селянський стрій волинян», «Жіночий волинський стрій», «Функціонування одягу волинян у побуті та обрядах», а також «Вбрання волинян, як художня система». Книга складає гарне враження, однак доречним, на нашу думку, був би список ілюстрацій з докладнішими підписами до більшості з них. Наприклад, варто було зазначити хоча б за виданням якого автора подана ілюстрація на обкладинці та сторінках 111, 130, 136 – 137, 139 тощо. А, на загал, книга Г.Стельмащук безперечно доповнює і розширює наші уявлення про одяг корінних мешканців цього історико-етнографічного району. Вона буде корисною для науковців, художників, музейників, викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, учнів шкіл та широкого кола шанувальників національного мистецтва української культури загалом.

Монографія кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри дизайну Національного лісотехнічного університету України Одрехівського Романа (**Одрехівський Р. Сакральна різьба по дереву в Галичині XIX – першій половині XX століть: Історія та художні особливості.**— Львів: Афіша, 2006.— 287 с.: іл.) є результатом багаторічного дослідження галицького сницарства. Видання присвячене важливій ділянці української культури – сакральному деревообробництву, його історії двох минулих століть й художнім особливостям творів богослужбового простору. „Сакральній різьбі по дереву” Р.Одрехівського передували його чисельні наукові публікації у вітчизняних і зарубіжних виданнях та монографія „Різьбярство Лемківщини” (1998), у яких автор пропонував читачеві нові результати дослідження генезису, історії, типології, художньо-функціональної вартості дерев’яної пластики.

Значний фактологічний та ілюстративний матеріал у монографії вченим висвітлюється перше. Детальний науковий аналіз сницарських і столярських творів означеного регіону та періоду, вдало демонструє особливості художніх ознак цього виду декоративно-ужиткового мистецтва і поступову їх зміну, до якого спричинилась низка соціокультурних, політичних, економічних факторів. Автор зосереджує увагу на формах і конструкціях, орнаментиці, визначає їхні специфічні локальні та загальноукраїнські риси. Вчений також зазначає формування особливостей регіонального церковного деревообробництва під впливом європейського декоративного мистецтва загалом. Автор простежує два напрямки художніх ознак галицької сакральної різьби XIX – першій половині XX ст.: історизм та неостилі, а також вплив традиційного народного мистецтва. Запропонована Р.Одрехівським типологія богослужбових предметів, як вид декоративно-прикладного мистецтва, є узагальненою та логічно обґрунтованою, проте може бути уточненою у подальших дослідженнях.

Олег Болюк

Тарас Я. Ілюстративний словник-довідник “Українська дерев’яна сакральна архітектура”.— Львів: Інститут народознавства, 2006.— 584с.: іл.

Словник-довідник Я.Тараса містить розгорнуті визначення майже 500 термінів і понять, які розкривають багатовіковий розвиток української сакральної архітектури, як важливої складової світової культури. Його особливістю є те, що він охоплює різні сторінки сакрального будівництва.

Словник побудований вдало, не тільки дає визначення певного терміна, а й розкриває суть певного явища, яке висвітлює історію творення терміну, його походження, зв’язок з іншими будівельними поняттями. Важливим є те, що автор дає первинне значення слова та зміну його змісту протягом століть. Такий підхід дозволив уникнути помилок у тлумаченні певного слова, а разом з тим обминути сумнівного трактування певного явища: дав можливість повернути із забуття багато слів та визначити їх первинний зміст, а головне докопатись до підвалин українського сакрального будівництва. Етимологічний аналіз із застосуванням методу “слів і речей” дав можливість реконструювати будівельні реалії, побачити багато явищ, які мали місце у багатовіковій історії сакрального дерев’яного будівництва.

Відзначимо, що словник-довідник Я.Тараса відрізняється від усіх подібних тим, що 50 % у ньому складає графічний матеріал, який науково представляє

архітектурні конструкції, маловідомі будівельні явища. Цінність графічної частини словника полягає у спеціальних аналітичних ілюстраціях, виконаних автором, та рідкісними фотографіями поч. ХХ ст. Я.Пастернака, В.Щербаківського, Д.Щербаківського, В.Січинського, які є вагомими для історії нашого мистецтва.

Виконана ілюстративна частина у векторній графіці на комп'ютері підкреслює, що автор не шкодував часу і сил, щоб видати цю працю на високому професійному і поліграфічному рівні.

Без перебільшення можна сказати, що поява такого видання є важливою як для української науки, так і для широкого загалу, який через ілюстративний і текстовий матеріал матиме уяву про історію і генезу українського сакрального будівництва.

Микола Бевз

Тарас Вікторія. Монастирські сади Галичини (X – середина XIX ст.).— Львів.— 2006.— 276 с.: іл. Тема саду постійно супроводжує людей і в очевидний, і у неявний спосіб. Сад це алегорія щастя, це наочний образ світу, яким він міг і може стати. На прогулянках у садах та парках малі діти ставлять свої перші кроки. У сади та парки підлітки втікають зі школи. У садах молоді люди зустрічають одне одного. У сади вони приводять власних дітей, а осягнувши вік визволення від пристрастей, пильно вдивляються в оточуючу їх красу і намагаються збагнути суть буття. Ідея саду завжди присутня у європейській культурі і духовності. Едемський сад був природним оточенням людини до її гріхопадіння, у садах відбувалися зустрічі філософів-епікурейців, Ронсар вважав плекання саду роботою найвідповіднішою становищу вільної людини, а з усіх повчань Вольтера найбільш відомим є його заклик дбати про власний сад. І як символ минулого століття вже майже сто років десь у Північній Атлантиці на морському дні серед уламків „Титаніка” перебувають і рештки дивовижного саду, влаштованого на прогулянковій палубі легендарного пароплава. Ці думки мимоволі зринають у свідомості читача монографічного дослідження Вікторії Тарас про монастирські сади Галичини, що вийшло друком у видавництві Інституту народознавства НАНУ. Ландшафтний архітектор В.Тарас у своїй науковій розробці відтворила повну і цілісну картину розвитку садівництва Галичини, звернувши особливу увагу на монастирські сади як на зразкову і найбільш органічно пристосовану до всіх, здається, людських потреб модель існування садово-паркового мистецтва. У п'яти розділах своєї праці вчена послідовно розглядає увесь комплекс питань, висвітлення яких виявляється необхідним для належного розкриття теми — від історіографії проблематики садівництва і методів дослідження до символічного змісту та таксономічного складу монастирського саду й фітотерапевтичних властивостей окремих рослин. Аналітичним вивченням та співставленням матеріалів з історії релігії, філософії, декоративно-прикладного мистецтва й архітектури В.Тарас переконливо доводить, що ландшафтно-планувальні схеми, стилістичні та композиційні рішення монастирських садів базувалися на місцевих традиціях, історичних прототипах та аналогіях і залежали від філософського світогляду епохи, орденської приналежності монастиря, місця розташування монастиря у природному середовищі. На конкретних прикладах В.Тарас висвітлює функціональні, планувальні, композиційні рішення монастирських садів доби Середньовіччя, Ренесансу, бароко та розкриває філософський і символічний зміст типологічних укладів, схем, деталей.

Для цього дослідниці довелося віднайти та зібрати у вітчизняних і зарубіжних архівах масу унікальних документів та різноманітних фактологічних відомостей, які вперше публікуються у її праці. Ретельно підібрані ілюстрації сприяють вичерпному розкриттю концепцій монографії.

Олег Кошовий

Вийшла у світ книга **Агнії Колупасвої „Українські кахлі XIV – початку XX століть. Історія. Типологія. Іконографія. Ансамблевисть”**. — Львів, 2006. — 384 с.: іл. Опублікована монографія є результатом тривалих досліджень в галузі художньої кераміки. Пропонована праця вперше в українській науці у такому широкому обсязі висвітлює кахлярство як самобутнє мистецьке явище в національній культурі. У логічній послідовності до мистецтвознавчого жанру книга складається із вступу, восьми розділів, висновків, а також містить карту-схему основних осередків народного кахлярства XIX – початку XX століть та велику кількість чорно-білих і кольорових ілюстрацій, більшість з яких публікується вперше.

У текстовій частині монографії з'ясовуються передумови появи кахель на українських землях; визначаються їх витoki, еволюція, типологія; окреслюються регіони, осередки тощо. З окремою увагою і ретельністю розглядаються іконографія та художні особливості кахель. Авторіві вдалося детально проаналізувати генезу орнаментальних схем і мотивів у народному кахлярстві, стилістику його творів, а також ансамблевисть кахляних печей, що, загалом, цілком слушно дозволяє вважати кахлі „одним із найбагатших пластів керамічного декору, української орнаментики взагалі”.

Без сумніву, книга значно доповнює і поглиблює дослідження в галузі художньої кераміки і вже викликала значний інтерес серед широкого кола фахівців та всіх, хто цікавиться українською культурою.

Романа Мотиль

26 квітня відбулася **IV Наукова сесія “Від ар-деко до постмодернізму: особистості, явища, терміни”** організована Спільною групою критиків та істориків мистецтва. На ній знані мистецтвознавці О. Боднар, О. Голубець, М. Станкевич, Р. Шмагало та молоді дослідники А. Іжевський, Н. Марчук, Е. Сидор, Г. Савка, О. Яночак запропонували ряд актуальних різноаспектних тем. Зокрема жваве обговорення викликали виступи “Семантичний еквівалент термінів “модерн” і “ар-деко” (М. Станкевич), “Експериментальні мистецькі школи першої половини XX ст.: Енді Варгол, Олександр Архипенко” (Р. Шмагало), “Незатребувана творчість у дизайні 1970-80-х років” (О. Боднар), “1932 рік: розмежування мистецького середовища” (О. Голубець), “Ідея структуралізму в образотворчому мистецтві XX ст.” (Н. Марчук), “Стиль ар-деко в архітектурній металопластиці Львова” (Е. Сидор) та ін.

Людмила Герус

27 квітня виповнилося п'ять років відтоді як відійшов у вічність **Володимир Вуйцик**, — вчений, дійсний член Наукового Товариства ім. Т.Шевченка, мистецтвознавець, архівіст, реставратор.

Народився в селянській сім'ї на Львівщині. З дитячих років, як згадає його брат

Іван, тягнувся до прекрасного. Тож не випадковим був вибір навчального закладу — Львівське училище прикладного та декоративного мистецтва (тепер — коледж ім. І.Труша), яке закінчив в 1956 р. Наступні два роки навчався у Львівському інституті цього ж профілю (тепер — Львівська національна академія мистецтв). Та перемогло бажання не творити, а пізнавати таїну процесу творення, проникати в такий звабливий світ прекрасного, прагнення не дати загинути мистецькій спадщині, якою збагатила людство Україна. Власне цим почав займатися на посаді наукового співробітника Львівської картинної галереї (тепер — Львівська галерея мистецтв), що в ті 1950-1960-ті рр. посідала славу одного з найбільш відомих своїми збірками музеїв у тодішньому Союзі. Саме тут остаточно визначився його життєвий шлях дослідника давньої української архітектури, мистецтва, в цілому ж — культури минулих віків. А щоб мати для цього відповідні теоретичні знання, поступив до Ленінградського інституту ім. І.Рєпіна, який успішно закінчив в 1966 р. Першою ластівкою, пробою пера, що засвідчила про В.Вуйцика як фахового мистецтвознавця стала стаття про львівського портретиста XVIII ст. Остапа Білявського надрукована в 1966 р. в галерейному збірнику наукових праць. Вона, як і десятки інших його праць, представлена на виставці присвяченій його пам'яті, відкритій 20 червня у залах відділення мистецтва ім. Тетяни і Омеляна Антоновичів Львівської наукової бібліотеки ім. В.Стефаніка НАН України. На цю виставку склалися твори давнього українського малярства, графіки, поміж них і такі хрестоматійно відомі як «Портрет князя Лева», «Портрет О.Білявського», інші, що переважно знані дослідниками, наприклад, академічні рисунки Луки Долинського, до реставрації яких у свій час спричинився В.Вуйцик. Її відвідуватимуть переважно ті, хто звик працювати у цьому будинку, колишньому арсеналі Сенявських, реконструйованого в XIX ст. в бідермайєрівсько-класицистичному дусі. Відтак в якому були розміщені збірки книжкового та мистецького фондів бібліотеки В.Стефаніка. Саме тут в цьому, відомому в Україні закладі, систематично працював В.Вуйцик, тут в нього зародилося чимало ідей, які пізніше реалізував у своїх дослідженнях. Тут всною цього року в розмові з В.Островським виникла думка про необхідність організації згаданої виставки на вшанування пам'яті В.Вуйцика. З цієї ж нагоди, тобто до 70-річчя від дня його народження, Укрзахідпроектреставрація — організація, в якій В.Вуйцик працював понад 30 років, присвятила спеціальний випуск «Вісника» (№14 за 2004 р.) «Вибрані праці В.Вуйцика». В його бібліографії вміщено 129 позицій «Все, що написав, відкрив В.Вуйцик — не старітиме. Роки тільки додаватимуть вартості». Так коротко охарактеризував напрацьоване цим вченим з великої літери Кость Присяжний у вступній статті до цього ювілейного видання. Наукова спадщина В.Вуйцика — це передусім публікації розпоршені по наукових збірниках, періодичних виданнях, багатотомних довідниках. Тільки в 13-ому томі «Памятники градостроительства, архитектуры Украинской ССР» (К., 1985) вміщено 136 його статей. В 1-ому т. Енциклопедії «Мистецтво України» (К., 1995) — 24 статті. Його статті є в семи томах (перший в 1986 р.) «Записок Наукового Товариства ім. Т.Шевченка», 20 статей написав до «Галицької брами». В.Вуйцик користувався славою одного з найбільших львовознавців — путівник написаний у співтворстві з Р.Липкою «Зустріч зі Львовом» (Львів, 1987) залишається неперевершеним з-поміж видань цього жанру. Друкувався за кордоном: США, Польща, Росія. Будемо сподіватися, що у свій час побачать світ і його неопубліковані праці, зокрема монографія присвячена Архікатедрі св.Юра у Львові, працю над якою перервала передчасна смерть.

Крім реставрованих В.Вуйциком творів художників та його наукових праць експонувалися також фотографії, на яких відображені окремі епізоди його життя і науково-дослідницької роботи. Зокрема добре схоплений і зафіксований на фото момент, коли В.Вуйцик працює над розкриттям сграфіто на стіні церкви в с. Унів (1970 р.). Більшість представлених фотографій виготовив відомий фотограф В.Ольхом'як, учасник багатьох спільних наукових експедицій.

На відкритті виставки були присутні біля ста осіб. Здебільшого працівників музеїв та наукових установ Львова. Зі спогадами про В.Вуйцика виступили: Г.Кос, викладач університету «Львівська політехніка», В.Слободян, науковий працівник інституту «Укрзахідпроектреставрація», В.Воробкевич, приятель В.Вуйцика, брат Володимира Іван та інші.

Бажаючим детальніше ознайомитися з життям та науковою діяльністю В.Вуйцика допоможе обширна довідка про нього, що розміщена на окремому стенді.

Кожному з присутніх на цій виставці, як і багатьом кого тут не було, В.Вуйцик був доброзичливим другом, порадиником. Не стало не просто щирого товариша, а доброго і безвідмовного помічника. Лаконічно й так щиро узагальнила це професор Лариса Крушельницька: «...не стало того, кому можна було подзвонити і попросити: Вуйцику, будь ласка, знайди...».

Степан Костюк, Микола Моздир

14–17 травня Інститут релігієзнавства Львівського музею історії релігії разом з Львівським відділенням Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України й Відділенням релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.Сковороди провели **XVII Міжнародну конференцію „Історія релігій в Україні“**. У роботі секцій „Мистецтво” і „Музейництво та охорона пам’яток” взяли участь вітчизняні вчені зі Львова, Івано-Франківська, Києва, Луцька, Хмельницького, Кам’янець-Подільського, Переяслава-Хмельницького, Полтави, Суботова, Донецька, Дніпропетровська, а також з-за кордону — Пряшева (Словаччина) та Калуги (Росія). Було виголошено результати теоретичних й практичних досліджень з галузей сакральної архітектури (В.Грешлик, М.Тихонова, М.Швецов, О.Привалова, Н.Кукса, Н.Кісь, О.Мер’є) та її облаштування (О.Болюк, Л.Тимків, О.Боровський, О.Бакович), іконографії та іконології (В.Пуцко, Г. й Л.Скопи, Г.Скоропадава, Т.Богущ, Я.Мороз, Г.Скасків), графіті й малярства (К.В’ячеслав, О.Дида), золотарства (Н.Степаненко), металопластики (Е.Сидор), дзвонарства та духовної музики (Б.Кіндратюк, С.Семко, О.Ткач, Л.Шушка, О.Лазарович, Д.Рега), музичного фольклору (А.Трембіцький) і літературознавства (В.Сарапин). Наукова тематика доповідей секцій була також спрямована на філософсько-естетичні аспекти релігії та емоційно-чуттєвий стан віруючих щодо сприйняття сакральних творів (В.Головей, О.Мердак, І.Сурмай), вчення ісихазму (Р. Михайлова), історичний аспект (В.Рожко), проблеми консервації та охорони сакральних пам’яток (В.Нестеренко, А.Стеценко, А.Салюк), архівістики й джерелознавства (О.Кушпетюк, Н.Московченко, Н.Кінд-Войтюк).

Інституція-організатор вже традиційно видала двотомний збірник із аналогічною конференції назвою: *Історія релігій в Україні: Науковий щорічник:*

2007.— В 2 т.— Львів: Логос, 2007, у якому надруковані доповіді та повідомлення учасників.

Олег Болюк

24 – 25 травня у Львівській національній академії мистецтв відбулася **Міжнародна науково-практична конференція „Мистецька освіта у культурній політиці держави ХХІ століття”**, присвячена 10-ти річчю діяльності факультету Історії і теорії мистецтва ЛНАМ. На пленарному засіданні виступили із доповідями: проректор з наукової роботи, д. мистецтв., проф. Орест Голубець — „Мистецький досвід ХХ ст. в освіті України”; декан факультету ІТМ, д. мистецтв., проф. Ростислав Шмагало — „Шлях львівської мистецтвознавчої школи”; завідувач відділом Інституту народознавства, д. мистецтв., проф. Михайло Станкевич — „Мистецтвознавча освіта в Україні: напруги і горизонти”. Робота конференції тривала у секціях: мистецтвознавчій, культурологічній та менеджменту соціокультурної діяльності. У Пороховій вежі, що на вулиці Підвальній, учасники відкрили „Виставку творчості мистецтвознавців”. Конференція завершилася підсумковим засіданням.

М.С.

26 – 28 травня у рамках V Міжнародного фестивалю українського фольклору «Берегиня» у м.Луцьку в конференц-залі Інституту післядипломної педагогічної освіти, проводилася **Міжнародна наукова конференція «Нове життя старих традицій: Традиційна українська культура в народному мистецтві і побуті»**.

На пленарному засіданні зі вступним словом виступив Віктор Давидюк (м.Луцьк) з доповіддю присвяченою вивченню значення для українського народознавства 1980-1990-х рр. письменницького доробку Василя Скуратівського. Автор висловив думку, що впровадження в шкільні програми курсу народознавства, яке відбулося завдяки В.Скуратівському, сприяло відродженню національних почуттів у частини освітянської інтелігенції, що стало однією з рупійних сил національного відродження. Олександр Бойчук (м.Харків) виголосив доповідь «Етнографічна складова дизайну», в якій подав стислу характеристику використання етнічних архетипів у дизайнерській практиці відомих розвинених цивілізацій та культур країн Європи Азії, Америки і заакцентував увагу на дачасній відсутності такої традиції в Україні. Ігор Мацієвський (м. Санкт-Петербург) у своїй доповіді «Проблема маргінальних українських етнографічних масивів сучасного зарубіжжя» розглянув сучасні тенденції існування та потреб задоволення культурних та політичних запитів українських маргінальних етнічних спільнот на теренах Білорусії, Польщі, Румунії, Словаччини та Росії. Галина Стельмашук (м. Львів) виступила з доповіддю «Народне мистецтво в творчості українських професійних художників: історичний досвід, нові реалії», в якій критично осмислила новочасні тенденції використання народних традицій у професійному мистецтві. Олена Никорак (м.Львів) проаналізувала «Напрямки трансформування народних традицій у карпатському ткацтві» — доповідь присвячена історії становлення та розвитку мистецьких традицій гуцульського ткацтва ХХ – поч. ХХІ ст.

На секційних засіданнях Віктор Давидюк виступив із доповіддю «Археологічні знакові архетипи в регіональних традиціях орнаментування українських народних строїв». Він навіч численні приклади присутності в народному вбранні українців

знакових архетипів, виявлених в археологічних культурах історичних епох від неоліту до бронзи. Студент Української академії дизайну Левко Давидюк (м. Львів) зачитав доповідь «Етноісторичні архетипи в сучасному дизайні архітектурних форм» присвячену втіленню в дизайнерських проєктах архетипних уподобань епохи неоліту та традиційних знань зі сфери народного будівництва.

На основі цієї конференції опубліковано збірник «Нове життя старих традицій: Традиційна українська культура в сучасному мистецтві та побуті» / Матеріали міжнародної наукової конференції в рамках V Міжнародного фестивалю українського фольклору «Берегиня» / За ред. проф. В.Давидюка.— Луцьк: ПВД «Твердиня», 2007.— 532 с.

У рамках фестивалю «Берегиня» відбулася низка виставок, зокрема «Волинська писанка третього тисячоліття»; «Промінь Воскресіння» — виставка творів учнів школи народного мистецтва Василя Парахіна (із с.Журавники Горохівського р-ну). Учасники та гості фестивалю взяли участь у Молитві за Україну в Свято-Троїцькому кафедральному соборі; побували на вечорі поліського та волинського фольклору «Благослови мати весну закликати» в обласному академічному музично-драматичному театрі ім. Т.Г.Шевченка; виступах фольклорних колективів на етнографічних майданчиках; концертах українських та зарубіжних колективів «Зів'єм вінок, красная родино»; концертах дитячих фольклорних колективів «Дитяче клечання».

В «Містечку майстрів» відбулася виставка-продаж творів декоративно-прикладного мистецтва. Урочисте закриття V Міжнародного фестивалю українського фольклору «Берегиня» завершилося постановкою «Небесні ворота» — в обласному академічному музично-драматичному театрі ім. Т.Г.Шевченка.

Олена Никорак

Федорчук Олена. Українські народні прикраси з бісеру.— Львів: Свічадо, 2007.— 120 с.: іл. Книга присвячена малодослідженому виду декоративно-прикладного мистецтва українців. З перших її рядків авторка переконливо доводить актуальність свого дослідження, коротко подає історіографію. Далі провадить читача сторінками історії прикрас зі скла та бісеру — витюки, давньоруський час, XIV – XIX ст., I пол. XX ст. З огляду на те, що О.Федорчук є не лише дослідником, а й практикуючим художником в галузі прикрас з бісеру, особливо вичерпно є частина книги, в якій розглядаються основи технології — матеріал (бісер, склярус, січка, нитки) та техніки (нализування, ткання, вишивання). Важливими складовими дослідження є типологія прикрас, яка проведена відповідно до їх просторового вирішення та композиційних особливостей декору, а також аналіз найпоширеніших мотивів орнаменту. Сприяття змісту книги полегшує словник спеціальних термінів. Окремої відзнаки заслуговує ретельний підбір та якісна поліграфія ілюстрацій, значна частина яких опублікована вперше. Вони вдало доповнюють текст та яскраво репрезентують мистецьку вартість прикрас з бісеру. З іншого боку подані в книзі фото, які демонструють спосіб ношення прикрас з бісеру, а також графічні схеми виготовлення прикрас дають підстави використовувати її як посібник. Книга претендує на популярність серед широкого кола шанувальників української культури. Презентація книги відбулась 29 травня 2007 року в конференц-залі Інституту народознавства НАН України.

Людмила Герус

14-15 червня у Волинському краєзнавчому музеї м. Луцька відбулася **Третя Волинська обласна науково-етнографічна конференція «Минуле і сучасне Волині й Полісся: роде наш красний»**. Вона організована управлінням культури і туризму Волинської облдержадміністрації, Волинським краєзнавчим музеєм, Волинським обласним товариством краєзнавців, Волинським обласним осередком Національної спілки майстрів народного мистецтва України.

Згідно програми працювало 5 секцій: Побутове середовище сім'ї, родини, роду: дім, вбрання, заняття; Родина і традиційні заняття: кулінарія, медицина, етнопедагогіка, мораль, етика; Родина звичаєвість та обрядовість: народина, весільні, похоронні і поминальні обряди; Науково-теоретичні проблеми етнографічних досліджень; Музеї в дослідженні і збереженні родинної пам'яті.

Серед учасників та гостей конференції — провідні науковці, музейники, представники мистецьких освітніх та інших закладів з Києва, Львова, Луцька, Чернівців, Полтави, Переяслава-Хмельницького, Рівного, Миколаєва, Ковеля, Камінь-Каширського, Колодяжного, Острога, Сарнів, Любомля, Опішного.

З-поміж широкого спектру тем, які були в полі зору дослідників різних галузей науки, домінуючими були ті, які висвітлювали актуальні мистецтвознавчі, етнографічні та фольклористичні питання. Зокрема низку мистецтвознавчих проблем розкрито в доповідях Р.Захарчук-Чугай «Волинська вишивка в США: XX ст.», О.Никорак — «Інтеграція традицій народного ткацтва в сучасну творчу практику», О.Козакевич — «Традиційні в'язані вироби та мереживо Волині й Полісся: техніки виготовлення, типологія, художні особливості», Р.Мотиль — «Гончарний посуд Волині — порівняльний аспект», Т.Хомової — «Родина-династія майстрів-гончарів із Кульчина», О.Шпак — «Малювання на склі XIX–XX ст. в інтер'єрі народного житла (ікони, народні картини, декоративні композиції)», С.Василевської — «Іконописні богородичні ізводи та втілення їх у творчості народних малярів Волині у XVII–XVIII ст.», О.Олійник — «Рукописна спадщина Олександра Прусевича, видатного дослідника народного мистецтва Волині у фондах Львівської наукової бібліотеки НАН України», Г.Голубець — «Вихідці з Волині у творчому середовищі Львова» та Я.Александрович «Етнографічні дослідження Ірини Гургули».

Інші доповіді, зокрема Г.Стельмащук «Роль етнічних традицій у вихованні молоді покоління», а також А.Лесневської та С.Сявакко «Головні форми прилучення підлітків до творчості в педагогічній традиції українців» присвячені важливим питанням сучасного освітнього процесу. Окремих мистецтвознавчих аспектів торкалися в своїх доповідях і такі дослідники, як: Г.Шербій — «Проблемні питання розвитку традиційного костюма українців до початку XX ст.», Л.Булгакова-Ситник — «До питання трансформації українського народного жіночого одягу Західного Полісся», Т.Яценко та С.Яценко — «Особливості народної вишивки волинського Полісся», О.Іванець — «Символіка волинської вишивки», А.Надопті — «Українські народні скрині: традиції та сучасність (на матеріалах колекції скринь МЕХП Інституту народознавства НАН України)», В.Ткаченко — «Волинські писанки в дослідженнях кінця XIX – 20-х років XX ст.», М.Бондаренко — «Народне вбрання мешканців Українського Полісся в експозиції Музею українського народного одягу (кінець XIX – початок XX століття)», С.Тетері та Л.Гладун — «Розписи Марії та Федора Приймаченків у зібранні національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав», Г.Галян — «Нові розділи етномистецької експозиції Полтавського краєзнавчого музею», С.Гвоздевич — «Вироби з дерева у щоденному побуті та обрядовості поліщуків», Г.Остроноса — «Народне ковальство: кування,

зварювання та гартування металу», Л. Мірошніченко-Гусак «Весільне печиво волинян: його різновиди та оздоблення».

Заслугує похвали, на адресу дирекції Волинського краєзнавчого музею (директор Анатолій Силюк), що до відкриття конференції опубліковано збірник матеріалів: «Минуле і сучасне Волині й Полісся: роде наш красний». — Вип. 24. Матеріали Третьої Волинської обласної науково-етнографічної конференції. — Луцьк, 2007. — 288 с.: іл. В опублікованих 79 доповідях вміщено цінні матеріали і повідомлення, присвячені дослідженню традицій родинного виховання, сімейного побуту і питань етнографії, фольклористики, мистецтвознавства і народних промислів Волині та Полісся. Вони є значним внеском у вивчення вітчизняного народознавства.

Гостинні волиняни для учасників конференції провели екскурсію по замку Любарта та ознайомили з виставкою творчих робіт учнів с. Журавники Волинської обл., керівник студії — В. Парахін. На завершення конференції гостям було запропоновано екскурсію до Рокитнівського музею-скансену історії сільського господарства Волині, с. Рокині Волинської обл.

Олена Никорак

„Богородиця-Одигітрія другої половини XIII століття з церкви Успіння Пресвятої Богородиці з Дорогобужа” (Львів, 2007. — 64с.) — альбом присвячений 25-літтю Львівського філіалу Національного науково дослідного реставраційного центру України. Закономірно, що задум, концепт і передне слово до цього видання, як публікації однієї пам’ятки, належить його незмінному керівнику — Мирославу Отковичу, бо саме у львівському реставраційних майстернях ікона отримала друге життя. Авторами тестів є Василь Откович — „Богородиця в духовному житті українського народу”; Зоряна Лильо-Откович — „Питання дослідження атрибуції, датування та реконструкції ікони „Богородиця-Дороговказиця” з Дорогобужа”; Тарас Откович — „Історія дослідження та реставрація ікони „Богородиця-Дороговказиця” з Дорогобужа”; а передмову-есе підготував академік Микола Жулинський. Великий формат дозволив логічно вибудувати ілюстративний ряд, від загального зображення до дрібних фрагментів. Видання є цінним для вчених, усіх хто зворушений творами давнього малярства.

М. С.

Для виконання одного з етапів програми наукового плану відділу народного мистецтва за темою „Парадигми універсального й унікального в традиційному мистецтві українців: порівняльний аспект” вже втретє посіпль впродовж **21 червня – 3 липня** відбулась комплексна **мистецтвознавча експедиція**. Цьогорічне дослідження було проведено на території Чернівецької області у 24 селах Заставнівського, Хотинського та Кельменецького районів. Виявлені під час науково-пошукової роботи твори декоративно-ужиткового мистецтва працівниками відділу опрацьовувались традиційно із застосуванням різних методів дослідження — художнього й структурно-функціонального аналізів, типологічного порівняння, фотографування, зарисовок та обмірів, а також інтерв’ювання. Для фіксації артефактів з відповідних розділів дослідження були залучені працівники Інституту: Федорчук О.С. (керівник експедиції, художні вироби з бісеру), Болюк О.М. (церковна архітектура

та літургійне облаштування храму), Никорак О.І. (народне ткацтво), Олійник О.В. (священницьке облачення та сакральна тканина), Козакевич О.Р. (народне плетіння та в'язання), Мотиль Р.Я. (народна кераміка).

Твори сакрального мистецтва загалом досліджено у 18 храмах, опитано понад 80 респондентів (найважливіші відомості зафіксовані на диктофон), опрацьовано окремі пам'ятки Музею „Давньоруське місто Василів”, збірки історико-краєзнавчих музеїв с. Погорілівці, Самушин, Перебиківці Заставнівського р-ну, с. Колінівці Хотинського р-ну, с. Бернове, Коновка, Вороновиця, Ленківці Кельменецького р-ну.

Результативності збору польового матеріалу сприяло у більшості випадків розуміння місцевим населенням, церковної та державної влади важливості виконуваної науковцями роботи, хоча не обійшлося без курйозних випадків з боку представників московського православ'я. Також науковцями зафіксовано випадки знищення місцевими громадами пам'яток сакрального мистецтва, які приналежать переважно до іншої конфесії, та невдалого проведення ремонтних робіт у дерев'яних церковних будівлях, що свідчить про недостатню інформованість населення щодо важливості збереження раритетів вітчизняної культури.

З вдячністю за гостинність, надану інформацію та з метою пропагування останніх досліджень української культури члени експедиції дарували для бібліотек місцевих навчальних й культурно-просвітницьких закладів публікації науковців Інституту народознавства.

Виявлений і зафіксований експедиційний матеріал буде переданий на зберігання в архів Інституту народознавства НАНУ.

Олег Болук

Врочинська Г. Українські народні жіночі прикраси XIX – початку XX століть. — Київ: Родовід, 2007. — 232 с.: іл. Багато ілюстрована наукова монографія є першою ґрунтовною розвідкою великого пласту українських народних жіночих прикрас XIX – початку XX ст. У “Вступі” наголошується актуальність теми та вказуються джерела дослідження. У першому розділі “З історії розвитку жіночих прикрас в Україні” розглядається генеза жіночих оздоб від ранньослов'янської доби й до XVIII століття. Українським народним жіночим прикрасам XIX – початку XX ст. присвячені наступні розділи праці. Зокрема, розділ “Художні особливості народних жіночих прикрас” знайомить читача з технологічними та художньо-стилістичними особливостями різних типів українських оздоб. Матеріал згруповано по підрозділах: “Прикраси з рослин, тканин, мушель і пір'я”, “Прикраси з кольорових каменів, скла та бісеру” та “Прикраси з металів”. Органічно доповнює структуру монографії заключний розділ — “Прикраси в декоративно-образній структурі народного жіночого строю”. У ньому йдеться про особливості використання оздоб в ансамблі народного одягу різних українських теренів. Зокрема, розглядаються комплекси жіночих прикрас Середнього Подніпров'я, Південно-Причорноморської смуги України, Східного Полісся, Західного Полісся, Поділля, Прикарпаття, Північної Буковини, Покуття, рівнинного Закарпаття, Гуцульщини, Бойківщини, Лемківщини. Завершують наукове дослідження висновки, написані у формі анотації.

Видання вирізняють гарна літературна мова, великий обсяг джерельних матеріалів, фаховий художній аналіз українських жіночих прикрас, а також висока якість поліграфічного друку. Книжка наповнена цілою галереєю високопрофесійних ілюстрацій. Серед них чимало вперше опублікованих добротно

відреставрованих історичних світлин. Так само багато в книжці сучасних світлин, на яких зафіксовані раритетні музейні експонати — народні жіночі прикраси з усієї України.

Вперше читач познайомився з книжкою на 14 форумі книговидавців у Львові під час автограф-сесії — 14 вересня 2007 р. в Палаці Мистецтв. Успіх проекту засвідчив той факт, що усі привезені на продаж книжки були розкуплені зацікавленими читачами задовго до закінчення форуму. Гучною подією мистецького життя України стала презентація монографії у Києві, що відбулася 27 вересня 2007 р. в Українському Домі.

Олена Федорчук

1 вересня відзначив свій **60-ти літній ювілей Олег Ярославич Боднар** — доктор мистецтвознавства, професор, член Національної спілки архітекторів України, член і заступник голови СКІМ.

Народився в селі Перекоси Калуського району Івано-Франківської області, закінчив архітектурний факультет Національного університету „Львівська політехніка” (1972). О.Боднар — архітектор і дизайнер, вчений і педагог — успішно поєднує у своїй творчості математичні та художні методи. Він найактивніший учасник експериментаторського руху 1970–80-х років. Його монографія „Золотий перетин і неевклідова геометрія в природі та мистецтві” (Львів, 1994) як докторська, успішно ним захищена у Всесоюзному НДІ (Москва, 1995). О.Боднар — автор унікальних проектів церков в Івано-Франківську, Яворові та Пікуловичах (Львівської обл.). Очолює кафедру менеджменту Львівської національної академії мистецтв та голова Спеціалізованої ради по захисту докторських і кандидатських дисертацій.

Правління СКІМ та редколегія збірника „Мистецтвознавство”07(2) вітають ювіляра та бажають міцного здоров’я, щастя, плідної праці.

М.С.

„Мистецтво української вишивки. Техніка і технологія.” Олени Кулинич-Стахурської (Львів, 2007.— 264с.) — друге видання книги, вдосконалене і доповнене (перше побачило світ 1996 року). Автор передмови — Раїса Захарчук-Чугай, післяслово — Романа Горака. Важливо, що книга має дуже чітку структуру і логіку послідовності навчання технік і технології вишивання, а виклад ведеться українською та англійською мовами. Ще донедавна не всі вірили, що українська вишивка охоплює 100 швів. У книжці О. Кулинич-Стахурської їх — 110. Похвали застосовують добре виконані графічні малюнки та підібрані ілюстрації вишитих творів з різних регіонів України.

М.С.

Людмила Герус. Українська народна іграшка.— Київ: Балтія-Друк, 2007.— 64 с.: іл.— Укр., англ. Книжка викликає не лише захоплення своїм гарним зовнішнім виглядом, продуманим естетичним вирішенням кожної сторінки, але й спонукає читача критично подивитись на асортимент дитячих іграшок сьогодення.

На тлі ринкових пропозицій, вщерть заповнених не завжди якісними китайськими виробами, на жаль, мало хто здогадується, якою безпосередньою ширістю,

рукотворним теплом, красою природних матеріалів та барв наділені дитячі забавки, виготовлені народними майстрами минулого. Відчути це та зорієнтуватись у розмаїтті народних дитячих іграшок можна хіба що на експозиціях цих вишуканих виробів у музеях або знайомлячись з книгами, присвяченими народній іграшці. Наприклад такими, як вище згадана книжка Л.Герус.

Автор книги, за плечима якої уже є фундаментальне дослідження української народної іграшки, у новій книзі синтезувала обширний матеріал і виклала найголовніші аспекти виготовлення, функціонування та вивчення іграшки. Тут читач знайде інформацію про історію виготовлення іграшок, їх витоки, спеціалізоване виготовлення іграшок в Європі XIV-XVIII ст. Знайомить книжка також із формуванням та розвитком забавкарства сільського і міського. Проте найбільшу увагу автор зосереджує на іграшках сільських майстрів XIX-XX ст., коли в широкому вжитку для виготовлення забавок були природні матеріали: деревина, розога, солома, листя кукурудзи, глина, сир, папір, тканина тощо. Виходячи з тематичного та асоціативного прив'язання іграшок до предметного оточення людини у повсякденному житті автор логічно виділяє своєрідні жанрові групи: ляльки, фігурки тварин, музичні інструменти, меблі, посуд, начиння, знаряддя праці, господарський інвентар, транспортні засоби, іграшки абстрактних форм.

Як один з найпопулярніших видів іграшки виділяється забавка-лялька, адже лялька – то образ людини і займає центральне місце в ієрархії іграшок-фігурок. “Ляльки ніби оживали у грі, ставали жінками, чоловіками, дітьми, об'єднувались у сім'ї. Вони допомагали дітям якнайповніше відтворити у грі буденні і святкові події, обряди, звичаї та заняття дорослих і у такий спосіб готували дитину до майбутнього життя” — підкреслює автор книжки. А такий різновид іграшки — фігурки, як етнографічна лялька, з'явився наприкінці XIX ст. на основі народних ляльок зі шматків тканини у майстернях в надніпрянських селах, а з 1920-х років такі ляльки виготовлялись у Києві, Полтаві, Львові. Вони ще й сьогодні приваблюють вишуканою гармонією орнаментики, колориту свого вбрання, компоненти якого (одяг, головні убори, прикраси, аксесуари і т.п.) репрезентують локальні художні ансамблі народного строю різних історико-етнографічних регіонів України. Багато надзвичайно цікавої інформації подає автор і в розділах книжки, присвячених іншим жанрам народних забавок.

Книжка надрукована видавництвом “Балтія Друк” у надзвичайно вдалому дизайнерському оформленні. Вона багато ілюстрована не лише фотографіями самих пам'яток народної іграшки, але і чудовими світлинами, що представляють діток (хлопчика та дівчину), які бавляться такими іграшками. Продумані обкладинка, шмуцтитул, вивірені співвідношення текстових та ілюстрованих частин, вишукано закомпоновані кольорові ілюстрації — усе подано в єдиному дизайнерському ключі, що нав'язує до тематики книжки — народної іграшки. Український текст дублюється англійським. Багатий ілюстративний матеріал зібрано автором з музеїв Львова, Києва, приватних колекцій. Усе це в сукупності ставить книжку Л.Герус “Українська народна іграшка” у перший ряд вдалих подарункових видань як для дітей, так і для дорослих.

Прочитавши книжку, залишаєшся переконаним, що традиційні народні дитячі іграшки вміло і тактовно розширювали кругозір дитини, розвивали творчу уяву, готували до практичного дорослого життя, а найголовніше — вчили дитину жити в добрі і любові.

11-13 жовтня на засіданнях Спеціалізованої вченої ради Д.35.103.01 у Львівській національній академії мистецтв відбулися **прилюдні захисти дисертацій**:

· Штанкіна Грина Валеріївна «Чернігівські кахлі кінця XVI – початку XX століть (генеа, типологія, художньо-стилістичні особливості)», керівник д.м. Шмагало Р.Т., опоненти — д.м. Станкевич М.Є. та к.м. Гудак В.А.;

· Юрченко Ігор Андрійович «Візуальні й морфологічні закономірності орнаменту гуцульської різби та їх використання в сучасній мистецько-освітній практиці», керівник д.м. Боднар О.Я., опоненти — д.м. Кара-Васильєва Т.В. та к.м. Кошовий О.П.;

· Дутка Вікторія Валеріївна «Килим Північної Буковини XX ст.: Традиції та новаторство», керівник к.м. Гринюк М.М., опоненти — д.м. Никорак О.І., к.м. Падоська О.М.;

· Король Софія Іванівна «Малярство і графіка Галичини періоду романтизму: жанрова структура і художньо-стильові особливості», керівник д.м. Овсічук В.А., опоненти — д.м. Соколюк Л.Д., к.м. Семчишин-Гузнар О.І.;

· Дяків Олена Василівна «Художні особливості декоративного мистецтва Західного Поділля XIX – XX ст. (Історія, типологія, стилістичні відміни)», керівник д.м. Станкевич М.Є., опоненти — д.м. Шмагало Р.Т., к.м. Галишич Р.Я.;

· Кравченко Наталія Іванівна «Секуляризація релігійного живопису в Україні в другій половині XVII – XIX ст.», керівник к.м. Кравченко Я.О., опоненти — д.м. Тимофійко В.І., к.м. Сидор О.Ф.

Дисертації подано на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: І.Штанкіної, І.Юрченка, В.Дутки, О.Дяків за спеціальністю 17.00.06 — декоративне і прикладне мистецтво, а С.Король та Н.Кравченко — за спеціальністю 17.00.05 — образотворче мистецтво.

Після публічного обговорення, виступів офіційних опонентів, відгуків на автореферат та за результатами голосування Спеціалізована вчена рада Д. 35.103.01 у Львівській національній академії мистецтв постановила присудити І.В.Штанкіній, І.А.Юрченку, В.В.Дутці, С.І.Король, О.В.Дяків та Н.І.Кравченко науковий ступінь кандидата мистецтвознавства.

Олена Никорак

18 – 19 жовтня в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника відбулася **Міжнародна науково-практична конференція на пошанування 80-ї річниці від дня народження Михайла Фіголя**. Пленарне засідання відкрив проректор з наукової роботи професор Іван Миронюк. Із спогадами про визначного митця і вченого виступили: Анатолій Грицан, Михайло Станкевич, Іван Фічора, Станіслав Шумега, та ін. Вчасно вийшли матеріали конференції: Михайло Фіголь: Життя і творчість.— Івано-Франківськ – Галич, 2007.— 280 с.

М.С.

18-19 жовтня в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України відбулася **наукова конференція “Народне мистецтво як цілісна система світобачення етносу”**. Пленарне засідання проходило під головуванням директора ІМФЕ ім. М. Рильського, академіка Г. Скрипник та завіду-

вача відділом декоративного мистецтва Т.Кари-Васильєвої. Робота конференції відбувалася у трьох секціях — “Декоративне мистецтво в системі художнього ансамблю та предметного середовища”, “Народне мистецтво в системі духовної і матеріальної культури”, “Символіка, образність, орнаментика народного мистецтва”. У конференції взяли участь провідні вчені та молоді дослідники з близько 20 науково-дослідних, музейних та мистецьких осередків України і Росії. Зокрема, Львів представляли науковці Інституту народознавства НАНУ — С. Воньковська, О. Болюк, Г. Врочинська, Л. Герус, О. Козакевич, Р. Мотиль, О. Федорчук, Львівської національної академії мистецтв — О. Федина, Музею народної архітектури і побуту — Н. Борецько, Української академії дизайну — О. Цимбалюк.

Людмила Герус

1 листопада 2007 р. відійшов у вічність **Яким Прохорович Запаско** — доктор мистецтвознавства, професор, почесний дійсний член Національної академії мистецтв, автор ґрунтовних праць в українському мистецтвознавстві. Народився 1 червня 1923 р. в селянській сім'ї в с.Росішки тоді Київської області. В 1941 р. закінчив Христинівську середню школу, до кінця війни був в діючій армії. Навчався в Українському поліграфічному інституті ім. І.Федорова, який закінчив в 1950 р., набувши спеціальності редактора художнього оформлення книг і журналів. Коротко працював у Львівському книжково-журнальному видавництві, а в грудні 1952 р. Я.П.Запаско був зарахований на посаду наукового співробітника Українського державного музею етнографії та художнього промислу АН Української РСР у Львові (тепер — Інститут народознавства НАН України, а вище згаданий музей є його структурним підрозділом), де плідно розпочав наукову працю.

На формування його як вченого-дослідника мали вплив:

Роман Герасимчук (1900–1976) — член відділу народного мистецтва і художніх промислів, в якому працював Я.Запаско, відтак його завідувач, доктор філософії з 1935 року, канд. мистецтв., автор монографії “Гуцульські танці”. Служив в УГА. Після закінчення університету працював у Культурно-історичному музеї НТШ. Носив у своїй свідомості глибоко викарбуваний факт участі у ліквідації, разом з НТШ, цієї установи 14 січня 1940 року.

Олена Кульчицька (1876–1967) — перший Лауреат Шевченківської премії у Львові (1967), проф., чл.-кор. Академії Архітектури УРСР, наставниця Я.Запаска в Поліграфічному інституті. Пізніше Я.Запаско завжди був бажаним та активним учасником різних ювілеїв, що відбувалися в меморіальному музеї О.Кульчицької.

Павло Жолтовський (1903–1984) — доктор мистецтвознавства. Один з найбільш авторитетних, не тільки в очах Я.Запаска, а й знавців, дослідників української культури, мистецтва. Яким Прохорович до останніх днів його життя підтримував з ним ділові, дружні стосунки.

Мечислав Гембарович (1893–1981) — доктор філософії з 1921 р., з 1950 р. — кандидат мистецтвознавства. З 1945 р. — дійсний член АН Польщі. Добре обізнаний не з публікацій, з західноєвропейським мистецтвом.

Савина Сидорович (1895–1972), ст. наук. співробітник, етнограф, мистецтвознавець. Більшу половину свого життя віддала дослідженню і популяризації українського народного мистецтва. Автор монографії “Художня тканина Західних областей УРСР” та ряду праць з питань українського народного мистецтва. В Музеї

етнографії працювала з 1944 року. Щирий патріот України Яким Прохорович мабуть тоді не здогадувався про те, що з кінця 1916 по квітень 1917 рр. вона на Волині та Поліссі (Володимирщина та ін.), куди була скерована Кошом Українських Січових Стрільців від Союзу Визволення України у Львові, навчаючи дітей і старших, несла слово правди про Україну.

До співробітників Якіма Запасака з часу його праці в музеї, які залишили слід у цьому періоді його життя, належить віднести Данила Фіголя (1907-1962) з Коломиї. Магістер філософії, який з 1945 до кінця життя працював в Музеї етнографії на різних посадах, зокрема зав. фондами; Катерину Матейко (1910-1986) — канд. іст. наук, довголітнього співпрацівника етнографічного музею при НТШ, автора праць про кераміку Західних областей, народний одяг та інші. Це вона разом з чоловіком А.Будзаном ще в час співпраці з Я.Запаском, нав'язала контакт з відомою громадською та державною діячкою часів Української Народної Республіки, згодом — репресованою, Надією Суворцевою.

Антон Будзан (1911-1988) — кандидат мистецтвознавства, автор чисельних праць по різьбярстві, з яким Я.Запаском співпрацював продовж всього часу його перебування в музеї. Закінчив Львівську духовну семінарію, був висвячений митрополитом Й.Сліпим. В 1953 р., заочно закінчив Інститут ім. Рєпіна в Ленінграді.

Згадувані Фіголь, Сидорович та інші ніколи ні при яких обставинах не користувалися російською мовою. До речі, те, що Я.Запаско особистим прикладом відстоював українську мову в згодом очолюваному ним інституті — велика заслуга оточення музею, в якому працював. З 1 вересня 1955 р. Я.Запаско очолив відділ народного мистецтва та художніх промислів.

За час перебування в музею до 1958 р. захистив дисертацію “Орнаментальне оформлення української рукописної книги”, написав кільканадцять статей, основна тематика яких була пов'язана з художнім оформленням української рукописної та стародрукованої книги, декілька — присвячені народному килиму.

У вересні 1958 р. наказом Міністерства культури був призначений ректором Львівського інституту декоративного та прикладного мистецтва (тепер — Львівська національна академія мистецтв). Так розпочався новий, довголітній етап у житті, науковій та педагогічній діяльності Я.Запасака, на якому досягнув найвищого злету, визнаного і відзначеного державою та суспільством.

Микола Моздир

7 грудня відзначив свій **60-літній ювілей Олег Петрович Кошовий** – кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник відділу народного мистецтва ІН НАНУ.

Історик за освітою (історичний факультет Львівського держуніверситету ім. І.Франка), дослідник за покликанням обрав змістом свого життя стезю мистецтвознавця, який служить вже понад 30 років. Прикметною рисою наукової діяльності непересічного львівського мистецтвознавця є багатовекторність, зумовлена енциклопедичними знаннями та спрагою до постійних шукань. Ювіляр є фахівцем з питань будівельної кераміки України, що стала предметом його дисертаційного дослідження на звання кандидата мистецтвознавства. Серед авторських зацікавлень вченого — галицькі керамічні плитки, українська народна кераміка, європейське годинникарство XVI–XX ст., історія мистецтвознавства Галичини, розвиток музейництва у Львові XIX – XX ст.

Олег Кошовий також добре відомий у наукових колах як перекладач англomовних мистецтвознавчих праць, зокрема Ервіна Панофського “Іконографія та іконологія”, Ернеста Гомбріха “Порядок і доцільність у природі”, Андре Грабаря “Перші кроки християнської іконографії”, “Християнська іконографія перших століть нашої ери: засвоєння тогочасної образотворчості” та інших.

Колеги по роботі, члени СКІМу високо цінують Олега Петровича за професіоналізм, а також за повсякденну готовність прийти на допомогу: співучасть у пошуку інформативних джерел та науковому консультуванні з різних питань мистецтвознавчої науки. Колеги щиро вітають ювіляра й бажають йому міцного здоров'я, життєвих гараздів та творчої наснаги на ваговиті наукові здобутки.

Олена Федорчук

9 грудня полудень віку зустріла дослідниця декоративно-прикладного мистецтва, доцент кафедри дизайну одягу Української академії дизайну, доцент кафедри книжкової графіки та дизайну друкованої продукції Української академії друкарства, кандидат мистецтвознавства **Олена Костянтинівна Цимбалюк**.

Народилася майбутня вчена й педагог у львівській родині науковців. У 1981 р. закінчила Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва (тепер — Львівська національна академія мистецтва), навчаючись на кафедрі моделювання костюма, відтак отримала кваліфікацію художника-технолога. Свої знання і практичні навички їй вдалось вдосконалити, працюючи художником-модельєром Львівського будинку моделей одягу, згодом — модельєром-технологом Львівського театральньо-сценічного кооперативу „Браво”.

У 1991–1996 рр. вчилася заочно в аспірантурі при відділі народного мистецтва Інституту народознавства НАН України, результатом чого у 2000 р. став успішний захист кандидатської дисертації на тему „Етномистецькі традиції костюма в Україні середини ХІХ – ХХ ст.” У доробку Олени Цимбалюк понад 50 публікацій в наукових та науково-популярних виданнях, переважно з досліджень народного вбрання, сценічного костюма та фольклорних мотивів одягу. У 1998 р. особливо важливим для мистецтвознавців стало видання дослідниці про перший львівський осередок професійного моделювання одягу — жіночої кравецької школи „Труд”.

Стиль активного громадського життя колеги проявився в співорганізації та участі в журі низки культурно-мистецьких акцій Львова — фестивалів та демонстрацій колекцій одягу міжнародного й всеукраїнського рівнів.

О. Цимбалюк є членом СКІМ із 1999 р., членом сектора мистецтвознавства НСХУ із 2006 р.

Правління СКІМ вітає ювілярку з особистою подією й зичить здоров'я, творчих звершень в педагогічній, науковій та громадській діяльності.

Олег Болюк

Тарас Левків. Кераміка, графіка, Інтарсія: Альбом.— Львів, 2007.— 128с., автор вступної статті та упорядник Орест Голубець.

Від першої виставки Т.Левківа минуло 45 років. Однак не цій події приурочений альбом, а черговій персональній виставці, яких у визначного маестро два десятки.

О.Голубець у текстовій частині доброю мовою тонко виявив творчу натуру митця, його широкі горизонти несподіваних пошуків і патрунування над будівництвом церкви у Винниках. Можна було б більше сказати про його педагогічну працю в коледжі. Ілюстративна частина альбому дуже багата і дає всі підстави ствердити, що дослідження мистецької спадщини Т.Левківа ще попереду.

М. С.